

Μαρτυρία Λέλλας Βότση

ΟΝΟΜΑ: **Λέλλα Βότση** (αδελφή Πολύκαρπου Γιωρκάτζη)
ΗΜΕΡΟΜ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ: 30 Νοεμβρίου 1922

Το μεγάλο μυστικό του Πόλυ

Η Λέλλα Βότση, η μοναχοκόρη του Κωνσταντίνου και της Πηνελόπης Τζωρτζή*, ήταν ο άνθρωπος που υπεραγαπούσε και εμπιστευόταν ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης. Πολύ συνδεδεμένος με την αδελφή του, ο Πόλυς (έτσι τον αποκαλούσαν οι στενοί του φίλοι) ήταν σ' αυτή που εκμυστηρεύτηκε το μεγάλο μυστικό του, που ξενύχτησε μαζί της εκείνη τη μεγάλη νύχτα του κυπριακού ξεσηκωμού, όταν ξεκίνησε τη μεγάλη ανάβασή του προς την αθανασία.

Η Λέλλα Βότση καταγράφει εκείνες τις μεγάλες, αγωνιώδεις, σκληρές αλλά και ηρωικές στιγμές που μοιράστηκε με τον Πολύκαρπο Γιωρκάτζη.

Ο Πόλυς γεννήθηκε στο Παλαιχώρι στις 21 του Νιόβρη του 1930. Ήταν το πέμπτο από τα οκτώ παιδιά (επτά αγόρια και ένα κορίτσι) του Κωνσταντίνου και της Πηνελόπης Ευσταθίου Τζωρτζή.

«Ήμαστε μια φτωχή οικογένεια, που δύσκολα τα έβγαζε πέρα», θυμάται η Λέλλα Βότση. «Όμως ήμαστε μονιασμένη οικογένεια και ο γερο-Κωστής φρόντισε να μας μεγαλώσει με αξιοπρέπεια και να μας εμφυσήσει την αγάπη προς την Ελλάδα και τη θρησκεία. Θυμώμαι τον πατέρα μου, κάθε φορά που έβλεπε σημαία ελληνική, να δακρύζει, ενώ στον τοίχο του φτωχικού μας σπιτιού είχε καθρωμένη τη φωτογραφία του Κωνσταντίνου. Ο γερο-Κωστής ήταν φανατικός βασιλικός, όπως βασιλικός ήταν και ο Πόλυς».

Ο Κωνσταντίνος και η Πηνελόπη μεγάλωναν με πολλές στέρησεις τα παιδιά τους, αλλά η φτώχεια και η δοκιμασία ωρίμασε πιο γρήγορα τα παιδιά.

«Ο Πόλυς», λέει η Λέλλα Βότση, «ξεχώριζε από τους άλλους συμμαθητές του. Φαινόταν πιο ώριμος για την ηλικία του, ήταν καλοσυνάτος, θρήσκος και φιλόπατρις. Οι δάσκαλοί του στο Δημοτικό τον αγαπούσαν και έλεγαν πως ήταν παιδί με αρχές. Έβγαλε το Δημοτικό Σχολείο με πολύ καλό βαθμό και στη συνέχεια γράφτηκε στο Παγκύ-

* Το όνομα Γιωρκάτζης του το έδωσαν οι Άγγλοι, επειδή το Τζωρτζής παραπέμπει σε αγγλικό όνομα. Οι Άγγλοι πίστευαν ότι επίτηδες χρησιμοποιούσε το Τζωρτζής ως επίθετο, για να τους ξεγελά. Μάλιστα, όταν τους έλεγε: «Ονομάζομαι Πολύκαρπος Τζωρτζής», οι Άγγλοι τον χτυπούσαν, διότι νόμιζαν ότι τους κοροίδευε.

πριο Γυμνάσιο. Τα δίδακτρα όμως ήταν ακριβά (επτά λίρες το χρόνο). Καθώς υπήρχαν άλλα επτά παιδιά, η τσέπη του γερο-Κωστή δεν μπορούσε να κρατήσει τέτοιο βάρος. Ο Πόλυσ φοίτησε τέσσερα χρόνια στο Παγκύπριο Γυμνάσιο και στη συνέχεια μετεγγράφηκε στην Εμπορική Σχολή Σαμουήλ, όπου τα δίδακτρα ήταν πιο χαμηλά. Αποφοίτησε από τη Σχολή Σαμουήλ και αμέσως μετά έπιασε δουλειά στο Εμπορικό Επιμελητήριο Κύπρου, ως γραφέας του τότε διευθυντή του κ. Ταβερνάρη».

Τα πράγματα κυλούσαν ομαλά. Ο Ταβερνάρης εκτιμούσε τον νεαρό Πόλυ για το χαρακτήρα του και τις ικανότητές του και ο Πόλυσ φαινόταν να ανεβάνει σιγά σιγά τα σκαλιά της επιτυχίας και της επαγγελματικής ανέλιξης. Τώρα έμενε στο σπίτι της αδελφής του, η οποία το 1947, αφού παντρεύτηκε τον Παναγιώτη Βότση, αγόρασε σπίτι και διέμενε στην Κληματαριά, στο Στρόβολο.

Ξαφνικά όμως η φυσιολογική ζωή στο σπίτι άρχισε να χαλά. Κάτι δεν πήγαινε καλά με τον Πόλυ.

«Τα πρώτα κακά σημάδια», λέει η Λέλλα Βότση, «ξεκίνησαν από τη δουλειά του. Άρχισαν να μας τηλεφωνούν ότι ο Πόλυσ δεν εμφανιζόταν όπως πρώτα στην εργασία του, οι συνάδελφοί του δεν μπορούσαν πια να καλύπτουν τις απουσίες του, ο κ. Ταβερνάρης άρχισε να αμφιβάλει για την εμπιστοσύνη που του είχε δείξει και ο γερο-Κωστής, που πληροφορήθηκε για το σκασιαρχείο του γιου του, μαράζωνε για το δρόμο που είχε πάρει ο γιος του.

»Τα πράγματα», συνεχίζει η Λέλλα Βότση, «έγιναν ακόμα χειρότερα στο σπίτι. Ο Πόλυσ ήταν νέος που αγαπούσε το σπίτι του και δεν έβγαινε συχνά έξω. Φανταστείτε ότι τον είχα μάθει να πλέκει τρικό*. Η μόνη έξοδός του ήταν το Κατηχητικό. Όμως όλα αυτά ανατράπηκαν και ο Πόλυσ έγινε άλλος άνθρωπος. Εξαφανιζόταν από το σπίτι και γυρνούσε τα μεσάνυχτα. Με τα ρούχα του λερωμένα, τα παπούτσια του σκονισμένα και τα παντελόνια του γεμάτα τσουκνίδες. Ο κόμπος είχε φτάσει στο χτένι και αποφάσισα να του μιλήσω έξω από τα δόντια.

»«Τι συμβαίνει μαζί σου;» τον ρώτησα. «Φεύγεις από το σπίτι χωρίς να δίνεις λογαριασμό πού πάεις, ξενυχτάς, έρχεσαι λερωμένος τα μεσάνυχτα, οι γείτονες άρχισαν να σε κουτσομπολεύουν και να λένε πως έγινες παλιόπαιδο. Θα σε βγάλω έξω. Δεν είναι ζωή, άνθρωπος του Κατηχητικού να μου έγινες παλιόπαιδο»».

Ο Πόλυσ ήταν πολύ συνδεδεμένος με την αδελφή του. Έσκυψε το κεφάλι, έμεινε για λίγα λεπτά αμίλητος και στο τέλος άνοιξε την καρδιά του και της εκμυστηρεύτηκε ένα από τα μεγαλύτερα μυστικά της ζωής του.

* Πουλόβερ.

«Άκου να σου πω. Εν να κάμουμε αγώνα να διώξουμε τους Άγγλους 'που την Κύπρο. Αρχηγός εν ο Μακάριος, ήρταν τζιαι άλλοι 'που την Ελλάδα. Θα ξεκινήσουμε στις 25 του Μάρτη».

Η κυρία Λέλλα έσκασε στα γέλια.

«Μα εσείς, τα κοπελλούθκια, θα θκιώξετε τους Εγγλέζους;»

Ο Πόλυσ όμως στεκόταν σοβαρός απέναντί της.

«Γιατί είμαστε μόνο εμείς, τα κοπελλούθκια; Έχει τζιαι άλλους. Εν να κάμουμε την Ένωση».

Η αποκάλυψη του μεγάλου μυστικού του Πόλυ στην αδελφή του έγινε, όπως θυμάται η ίδια, στα μέσα του 1954, εννιά περίπου μήνες πριν ξεκινήσει ο αγώνας της ΕΟΚΑ. Ο Πόλυσ είχε μιλήσει για έναρξη του αγώνα στις 25 Μαρτίου, αλλά φαίνεται ότι κάτι δεν πήγε καλά και η ημερομηνία μετατέθηκε για την 1η Απριλίου.

Η Λέλλα Βότση δεν πήρε και πολύ στα σοβαρά τη μεγάλη αποκάλυψη του Πολύκαρπου. Και όταν έφτασε η 25η Μαρτίου και τίποτε δεν έγινε, θύμισε στον Πόλυ:

«Έ το, εν εγίνηκε τίποτε. Επερίπαιξές με».

«Έν να γινεί την 1η Απριλίου», απάντησε ξερά ο Πόλυσ.

Στο μεταξύ όμως τα πράγματα άρχισαν να γίνονται σοβαρά, καθώς οι εξαφανίσεις του Πόλυ συνεχίζονταν και στο σπίτι άρχισαν να τον επισκέπτονται συχνά διάφοροι φίλοι. Μεταξύ αυτών ο Μάρκος Δράκος και ο Μάκης Γιωργάλλας. Η κυρία Λέλλα θυμάται τον τελευταίο, μαθητή τότε, να χτυπά δειλά την πόρτα και ντροπαλά να ρωτά:

«Είναι μέσα ο Πόλυσ;»

«Περίεργο, είπε σου εν να μέσα τζιαι 'φουε;»

«Όχι, όχι, εκτάκτως ήλθα, όλως εκτάκτως...»

Τα πράγματα άρχισαν να γίνονται ακόμα πιο σοβαρά όταν ο Πόλυσ έπαιρνε γραπτές οδηγίες από την Οργάνωση και τις εμπιστευόταν στην αδελφή του να τις φυλάξει. «Όταν συνειδητοποίησα πού βρισκόμουν μπλεγμένη», αναφέρει η κυρία Λέλλα, «άρχισα να φοβάμαι. Ο άντρας μου ήταν αστυνομικός και οδηγός του Άγγλου αρχιστυνόμου Χάμφρις, που τον έτρεμε όλη η Κύπρος. Φανταστείτε να μάθαινε ότι ο κουνιάδος του ήταν αναμειγμένος σε μυστική οργάνωση. Θα τον έδιωχναν από τη δουλειά και θα βρισκόμαστε στους πέντε δρόμους».

Ο Πόλυσ όμως είχε αφοσιωθεί ολόκληρος στην προετοιμασία του αγώνα. Η κυρία Λέλλα λέει πως ποτέ δεν της είπε ποιος τον εμπήσε, αλλά πιστεύει πως ήταν ο παπασταύρος, που τους έκαμνε Κατηχητικό στη Φανερωμένη. Αγαπούσε πολύ και εκτιμούσε τον Πόλυ ο στρατολόγος της ΕΟΚΑ.

Ο κύκλος του Πολύκαρπου μέρα με τη μέρα μεγάλωνε. Έπαιρνε πολλούς νέους στο

Παλαιχώρι και τους όρκιζε. Ο γερο-Κωστής δεν ήξερε ακόμα τίποτε για την εμπλοκή του γιου του. «Διαδόθηκε ότι θα κάμουν αγώνα», είπε μια μέρα στην κόρη του. Κι εκείνη του αποκάλυψε πως μέσα σ' εκείνους που θα έκαμναν τον αγώνα ήταν και ο γιος του.

1η Απριλίου 1955. Η μεγάλη μέρα πλησίαζε. Ο Πόλυς, περιέργως, πήγε νωρίς στο σπίτι την παραμονή. Και χωρίς περιστροφές εκμυστηρεύτηκε στην αδελφή του:

«Ύπνε εν η νύχτα που θ' αρχίσουμε. Ο Μάρκος Δράκος εν να πάει να βάλει πόμπες στο ραδιοφωνικό σταθμό. Εν να 'ρτουν τζι άλλοι τζι εγώ ανάλαβα την ευθύνη να τους μαζέψω τζιαι να τους προφυλάξω. Να μεν φοάσαι».

«Εσύ, πού εν να πάεις;» ρώτησε η αδελφή του.

«Εγώ εν να μείνω σπίτι, δαμαί».

Ο Πόλυς έπεσε στο κρεβάτι όλος αγωνία και περίμενε.

«Η ώρα 12 εν να σβήσουν τα φώτα τζιαι μεν φοηθείς», είπε στη Λέλλα.

Πράγματι, σε κάποια στιγμή, το φως τρεμόπαιξε, αλλά δεν έσβησε.

Ο Πόλυς πετάχτηκε από το κρεβάτι ανήσυχος.

«Παναΐα μου, εν εσβήσαν τα φώτα», είπε.

«Εν καλύτερα που εν εσβήσαν», απάντησε η αδελφή του.

«Όχι, έπρεπε να σβήσουν, για να μπορέσουν να κινηθούν. Μήπως επιάσαν τους οι Εγγλέζοι; Παναΐα μου, δουλειά που πάθαμε», είπε γεμάτος αγωνία.

Ο Πόλυς έδειχνε πολύ ανήσυχος που δεν έσβησαν τα φώτα. Σηκώθηκε από το κρεβάτι και πηγαينوερχόταν νευρικά στο δωμάτιο. Ζήτησε από την αδελφή του να κοιτάξει από το παράθυρο και να του πει αν έβλεπε ανθρώπους να κινούνται.

«Αν δεις πλάσματα, μεν φοηθείς. Θα τους ανοίξω να μείνουν εδώ απόψε», είπε. Περίμενε τους ανθρώπους της ομάδας του: τον Μάρκο Δράκο, τον Γιωργαλλά, τον Μιχαλάκη Καραολή, τον Κυρανίδη. Κανένας όμως δεν παρουσιάστηκε.

Αντίθετα, σε λίγο ακούστηκαν τα βαριά βήματα των Άγγλων στρατιωτών που περνούσαν έξω από το σπίτι και τα άγρια γαυγίσματα των σκύλων που έσερναν μαζί τους.

«Παναΐα μου, εν οι Εγγλέζοι τζι εν να τους πιάσουν», είπε με αγωνία.

Η νύχτα πέρασε γεμάτη αγωνία. Ξημέρωσε. Και ο Πόλυς άνοιξε την πόρτα κι έφυγε μέσα στο πρώτο φως της ημέρας. Είπε στην αδελφή του πως θα πήγαινε στο γραφείο. Δεν ήταν εκεί όμως που κατευθύνθηκε, αλλά στο διαμέρισμα στην οδό Λήδρας, που είχε φροντίσει να ενοικιάσει μέρες πριν.

Πέρασαν μερικές μέρες για να επικοινωνήσει με την αδελφή του. Τηλεφώνησε για να ρωτήσει αν οι Εγγλέζοι πήγαν στο σπίτι για έρευνα.

«Οι Εγγλέζοι και οι Τούρκοι επικουρικοί ήταν συχνοί “επισκέπτες” στο σπίτι μας»,

λέει η κυρία Λέλλα. «Έρχονταν, ξεσήκωναν τα πάντα» και ρωτούσαν αν έμενε εκεί ο Πόλυς. Τους απαντούσα “όχι”. Και οι Τούρκοι επικουρικοί απαντούσαν με ειρωνεία: “Και αν έμενε εδώ, θα μας το έλεγες;”»

Όταν ο Πόλυς βγήκε καταζητούμενος στα βουνά, η επικοινωνία με την αδελφή του γινόταν πολύ αραιά.

Τον συνάντησε μια φορά στο χωριό Λειβάδια της Πιτσιλιάς.

Η Λέλλα Βότση θυμάται:

«Ήρθε στο σπίτι μου ο Μπαταριάς και μου είπε ότι είχε μήνυμα από τον Πόλυ να πάω με τον Λεωνίδα και τον Μιχάλη Ελευθερίου να τον δω “μια μαθκιά”».

»“Είναι κοντά στη Λευκωσία;”

»“Ναι”, απάντησε ο Μπαταριάς.

»Ήταν Κυριακή νύχτα.

»Ξεκινήσαμε με αυτοκίνητο. Εγώ, ο Λεωνίδας, ο Ελευθερίου και μια μαθήτριά, που την έφεραν για “σιεπασιά”*. Φτάσαμε, νομίζω, στο χωριό Λειβάδια της Πιτσιλιάς. Κατεβήκαμε και μπήκαμε σ’ ένα σπίτι. Εκεί ήταν ο Πόλυς, ο Τσιάρτας και κάποιος άλλος, που δεν γνώριζα. Ήταν ντυμένοι με στρατιωτικές στολές, κάτι που δεν περίμενα και άρχισα να τρέμω. Με συνέφερε η φωνή του Πόλυ:

»“Έν έφερες τα μωρά να τα δω;” είπε.

»“Να φέρω τους μισσιούς τζιαι αύριο να τους ρωτούν στη γειτονιά και να τους πουν ‘είδαμε το θείο μας ψες;’”» ρώτησα.

«Είδες, κύριε, εν πιο έξυπνη ’που μας», είπε με χαμόγελο ο Γιωρκάτζης.

Κάθισαν στο τραπέζι. Έφαγαν ραβιόλες. Όταν τέλειωσαν το φαγητό, ο Πόλυς είπε στην αδελφή του:

«Εγώ με τον Τσιάρτα θα πάω πάνω τζιαι εσείς να επιστρέψετε. Να σου δώσω κάποιες επιστολές να πάρεις κάτω».

«Για όνομα του Θεού, έχω μωρά να θρέψω. Αν μας πιάσουν, ο Βότσης θα μας φκάλει έξω», απάντησε η Λέλλα.

Παρενέβη τότε ο Λεωνίδας. Πήρε τις επιστολές, τις τύλιξε στη ζώνη του παντελονιού του και είπε πως, αν τους σταματούσαν οι Εγγλέζοι, θα έλεγαν πως γύριζαν από γάμο. Έτσι και έγινε. Γύρισαν πίσω, χωρίς ευτυχώς οι Εγγλέζοι να ανακαλύψουν τις επιστολές.

Η Λέλλα Βότση ξαναείδε τον αδελφό της, ως κρατούμενο πια, στα κρατητήρια Κοκκινοτριμιθιάς, στο Φρούριο της Κερύνειας, στις Κεντρικές Φυλακές.

* Παραπλάνηση.

«Η έγνοια του», λέει, «ήταν πώς να δραπετεύσει και πώς να βγάλει έξω ή να φέρουμε μέσα διαταγές της Οργάνωσης. Ανοίγαμε το ψωμί ή το γλύκισμα που του πηγαίναμε και βάζαμε μέσα τα χαρτάκια με τις εντολές. Πολλές φορές μεταφέραμε τις μυστικές οδηγίες μέσα στις ποδιές και στα ρούχα των παιδιών, που δεν τα ερευνούσαν οι φρουροί».

«Πώς ήταν το ηθικό του Πόλυ μέσα στα κρατητήρια;»

«Ήταν τσιάκκος»*, λέει χαρακτηριστικά η κυρία Λέλλα. «Παρά τα φοβερά βασανιστήρια στα οποία υποβαλλόταν, ποτέ δεν το έβαζε κάτω. Ο νους του ήταν πάντα στην απόδραση. Θυμάμαι, όταν τον είχαν στην Κοκκινότριμιθιά, μου ζήτησε να του στείλω, μέσω μιας αγωνίστριας, της Αναστασίας, ψαλίδι για να κόψει τα συρματοπλέγματα και να δραπετεύσει. Δεν το έκαμα, γιατί φοβόμουν ότι αν προσπαθούσε να δραπετεύσει θα τον σκότωναν. Όταν αντελήφθη ότι δεν είχα πρόθεση να του στείλω ψαλίδι, ξέσπασε:

»“Είσαι Σουλιώτισσα εσύ; Αν δεν μου στείλεις ψαλίδι, να μεν ξανάρτεις μπροστά μου”».

Και η κυρία Λέλλα συνεχίζει:

«Αναγκάστηκα να του στείλω το ψαλίδι. Αργότερα έμαθα ότι μαζί με άλλους έκοψαν τα συρματοπλέγματα και ντυμένοι εργάτες δραπέτευσαν».

Ωρες αγωνίας πέρασε η αδελφή του μετά τη θρυλική μάχη του Νοσοκομείου, όπου ο Γιωρκάτζης κατάφερε να δραπετεύσει μέσα από τα χέρια των Άγγλων.

«Μετά την απόδραση», λέει, «κατέφυγε σ' ένα σπίτι. Είπε στους ιδιοκτήτες ποιος ήταν και τους προέτρεψε να φύγουν, ώστε εάν συλλαμβανόταν να μην τους έπαιρνε στο λαιμό του. Έμεινε μόνος με την υπηρέτρια και της ζήτησε να βάλει γύρω από το σπίτι “αρτύματα”, για να μην μπορούν τα αστυνομικά σκυλιά να μυρίσουν και να εντοπίσουν την παρουσία του. Όταν νύχτωσε, κάποιος αστυνομικός-μέλος της Οργάνωσης πήγε στο σπίτι μια αστυνομική στολή. Ο Πόλυς, μεταμφιεσμένος σε αστυνομικό και πάνω σε μια μοτόρα**, κατάφερε να διαφύγει και να πάει στην περιοχή που δρούσε ο Αυξεντίου και ακολούθως πέρασε στην περιοχή Πιτσιλιάς».

Στο σημείο αυτό η Λέλλα Βότση τονίζει ότι ο Πολύκαρπος είχε στα χέρια του όλο το σύστημα πληροφοριών της ΕΟΚΑ κι έτσι, κάθε φορά που βρισκόταν στα κρατητήρια, η Οργάνωση δεν μπορούσε να δράσει αποτελεσματικά. Γι' αυτό ο Διγενής εξοργιζόταν όταν ο Πόλυς βρισκόταν για πολύ καιρό στα κρατητήρια. «Αυτός κάθισε εκεί και δεν λέει να βγει έξω», έλεγε χαρακτηριστικά στους συνεργάτες του ο αρχηγός της ΕΟΚΑ.

* Λέξη τουρκική, που σημαίνει μαχαίρι. (Σε ελεύθερη απόδοση: παλικάρι.)

** Μοτοσικλέτα.

Μόνο μια φορά ο Πόλυς έκαμε λόγο για τα βασανιστήρια στα οποία υποβλήθηκε. Τα διηγήθηκε στην αδελφή του.

«Πήγαμε να τον δούμε στα κρατητήρια Κοκκινότριμιθιάς», λέει. «Ήταν πολύ κουρασμένος, σχεδόν καταβεβλημένος. Τα μαλλιά του είχαν μεγαλώσει και το πρόσωπό του είχε αδυνατίσει. Μας είπε: “Μας πήγαν στις Πλάτρες. Ήταν οι χειρότερες μέρες της ζωής μου. Μας έβαλαν σε κρεβάτια, μας έδεσαν και μας πότιζαν με το ζόρι ποτό. Ζαλιζόμουν και νόμιζα πως θα λιποθυμήσω. Όταν φτάναμε σε σημείο εξάντλησης και λιποθυμίας, σταματούσαν για λίγο και ξανάρχιζαν. Ήταν φριχτά βασανιστήρια”».

Ο αγώνας τελειώνει και μαζί μ’ αυτόν τελειώνει (προσωρινά) και ο Γολγοθάς του Πολύκαρπου Γιωρκάτζη. Οι αντάρτες κατεβαίνουν από τα βουνά και όλος ο κόσμος τούς υποδέχεται σαν ημίθεους.

Ο Πόλυς τηλεφωνεί στην αδελφή του. «Δεν θα έλθω στο Στρόβολο, γιατί εκεί θα μαζευτεί πολύς κόσμος και είμαι κουρασμένος. Θα πάω στο Παλαιχώρι, γιατί θέλω να ξεκουραστώ».

Το όνομά του όμως είχε ήδη γίνει θρύλος. Με την ηρωική του δράση σε όλη την Κύπρο, ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης απέκτησε πολλούς φίλους. Ο κόσμος συρρέει στο σπίτι του στο Παλαιχώρι για να τον δει και να τον καλωσορίσει.

Η ώρα της ξεκούρασης αργεί πολύ ακόμα για τον Πόλυ. Δεν είναι ικανοποιημένος από τον τρόπο που τέλειωσε ο αγώνας. «Δεν εκπληρώθηκε ο πόθος μας, είχε ζωή αυτός ο αγώνας», λέει με παράπονο στην αδελφή του.

Μαζί με τον Κόση, τον Γ. Μάτση, τον Παπαφώτη, τον Ψωμά νοικιάζουν διαμέρισμα και μένουν όλοι μαζί. Συνέχιζε τις επαφές του με τον Μακάριο, με τον οποίο διατηρούσε στενή σχέση.

Ανοίγει το δεύτερο μεγάλο κεφάλαιο της ζωής του. Ο Μακάριος τον διορίζει υπουργό. Ο Γιαννάκης Μάτσης χτυπά την πόρτα του σπιτιού της Λέλλας.

«Βρες μου ένα ζευγάρι παπούτσια μαύρα και μια φορεσιά μαύρη. Ο Μακάριος διόρισε τον Πόλυ υπουργό», λέει με ενθουσιασμό.

Χαρούμενη η κυρία Λέλλα κάμνει το σταυρό της.

«Δόξα σοι ο Θεός, τα βάσανα του Πόλυ ετελείωσαν», λέει.

Πού να ήξερε ότι από εκείνη τη στιγμή ξεκινούσε η αντίστροφη μέτρηση για το δεύτερο και τραγικότερο κεφάλαιο της ζωής του μεγάλου αγωνιστή.